

Załącznik 1:

Uzasadnienie zawierające informacje o uwarunkowaniach art. 49 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko .

Charakter działań przewidzianych w dokumencie

Projekt „Strategii Rozwoju Gminy Młynarze do 2035 roku” (zwany dalej „Strategią”) opracowany został zgodnie z wymogami ustawowymi, w szczególności ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Ponadto, projektowany dokument opiera się na wytycznych określonych przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej – („Strategia Rozwoju Gminy. Poradnik Praktyczny”, 2021).

Punktem wyjścia do opracowania projektowanego dokumentu było wykonanie „Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej gminy Młynarze”. Przeanalizowano szczegółowo najważniejsze wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania rozwojowe. Określono główne szanse i bariery oraz potencjał gminy, nawiązujący do posiadanych zasobów i lokalnej specyfiki, w tym zróżnicowana terytorialnego. W diagnozie zawarto zarówno elementy retrospektywne, jak i opisujące przyszłość. Ponadto analizy dokonywane były z uwzględnieniem otoczenia o charakterze lokalnym i ponadlokalnym, w tym zastosowano metodę porównawczą charakteryzowanych zjawisk. Poza diagnozą sytuacji w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, w tym środowiskowym, dokonano opisu uwarunkowań wynikających z założeń, polityk i dokumentów strategicznych poszczególnych szczebli terytorialnych. Omówiono także szczegółowo wyniki przeprowadzonego badania ankietowego. Efektem końcowym przeprowadzonej diagnozy były wnioski, sformułowane w formie analizy SWOT.

Głównym celem projektowanej „Strategii” było wytypowanie założeń polityki rozwoju Gminy poprzez wskazanie: wizji rozwoju lokalnego, celów strategicznych, kierunków działań i działań, a także oczekiwanych rezultatów oraz wskaźników ich osiągnięcia. Zakres czasowy działań przewidzianych w „Strategii” przewiduje zakres czasowy na lata 2026-2035. Zakres terytorialny obejmuje gminę Młynarze, w jej obszarze geograficznym i granicach administracyjnych.

W projektowanym dokumencie określone zostały założenia rozwoju strategicznego Gminy. Fundamentem ich formułowania była zasada, że rozwój będzie realizowany w oparciu o równowagę pomiędzy rozwojem gospodarczym, ochroną środowiska i rozwojem społecznym mieszkańców (zasada zrównoważonego rozwoju). Wg zapisów Strategii: *Wszelkie działania i inicjatywy rozwojowe w gminie uwzględniają potrzebę ochrony przyrody i racjonalnie korzystają z dostępnych zasobów środowiska. Poprawie uległa jakość powietrza, wód i gleb. Nastąpił rozwój zielonej infrastruktury i odnawialnych źródeł energii oraz wdrożone zostały rozwiązania sprzyjające adaptacji do zmian klimatu. Gmina z jednej strony wykorzystuje dostępne walory przyrodnicze, zwłaszcza związane z obecnością Doliny Narwi, a jednocześnie realizowane przedsięwzięcia zapewniają zachowanie wartości przyrodniczych, ochronę funkcjonowania ekosystemów i minimalizowanie negatywnego wpływu działalności człowieka na przestrzeń i środowisko, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju*

Ponadto w Strategii wskazano (w ramach określenia wizji rozwoju), że:

Gmina Młynarze w 2035 roku to gmina zapewniająca mieszkańcom poczucie bezpieczeństwa, gdzie żyje się dobrze, są możliwości rozwoju zawodowego i osobistego oraz jest przestrzeń do wypoczynku i spędzania wolnego czasu.

(...)

Na terenie gminy wzmocniony został poziom bezpieczeństwa oraz system reagowania kryzysowego. Podniesiono poziom odporności lokalnej oraz gotowości na nadzwyczajne okoliczności, poprzez zapewnienie wsparcia organizacyjnego i technicznego dla służb porządkowych. Doprowadzono do zbudowania świadomości oraz odpowiedzialności obywatelskiej mieszkańców, a także zdobycia wiedzy i umiejętności reagowania na zagrożenia i sytuacje kryzysowe.

Ważnym sektorem rozwoju w gminie jest turystyka i rekreacja. Rozwój sektora oparty został na promowaniu zrównoważonych form wypoczynku oraz rekreacji indywidualnej. Podjęte działania w tym zakresie skoncentrowane były na rozwoju infrastruktury służącej obsłudze ruchu turystycznego i rekreacji oraz poprawie dostępności terenów o wysokim potencjale rekreacyjnym.

Równie istotnym elementem rozwoju gminy jest kultura, w szczególności w wymiarze społecznym. Kultura postrzegana jest tu jako przestrzeń służąca integracji oraz budowaniu silnych relacji między mieszkańcami. W gminie poziom uczestnictwa w życiu kulturalnym jest na wysokim poziomie, czego świadectwem jest Centrum Kultury w Młynarzach o szerokiej ofercie kulturalno-rekreacyjnej, umożliwiające organizację spotkań i aktywizację mieszkańców. Gmina sukcesywnie koncentruje swoje działania na dalszym rozwijaniu oferty rekreacyjnej, służącej wzmocnieniu kapitału społecznego i budowaniu więzi lokalnych.

Gmina zapewnia dostęp do infrastruktury społecznej i technicznej, adekwatnie do potrzeb i posiadanych zasobów. Systematycznie podnoszone standardy bytowe oraz wysoka podaż terenów dla rozwoju funkcji mieszkalnych, w tym na potrzeby „drugiego domu” (rekreacji indywidualnej) wykształciły wizerunek gminy jako przyjaznej mieszkańcom i przebywającym w gminie sezonowo.

Rolnictwo, choć w dalszym ciągu oparte na tradycyjnych gałęziach produkcji rolnej, korzysta z nowoczesnych i konkurencyjnych technologii i metod zarządzania i współpracy. Zrealizowano wiele inicjatyw, m.in. w postaci działań edukacyjnych ukierunkowanych na podnoszenie kwalifikacji zawodowych, wdrażanie nowoczesnej produkcji, czy promowanie praktyk rolnictwa zrównoważonego przyjaznego środowisku. Ponadto, rozwój gospodarczy gminy opiera się na lokalnej przedsiębiorczości i aktywności zawodowej mieszkańców

Mając na względzie cel nadrzędny, jakim jest osiągnięcie zakładanej wizji rozwoju, formułuje się strategiczne założenia rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym – cele strategiczne i cele operacyjne. Cele strategiczne mają charakter długofalowy i wskazują generalne kierunki postępowania w realizacji założonej wizji rozwoju Gminy. Cele operacyjne to narzędzie i sposoby realizacji poszczególnych celów strategicznych. Układ celów przedstawia się następująco:

CELE STRATEGICZNE			
1. Zwiększenie konkurencyjności gminy - poprawa warunków zamieszkania, działalności i pobytu	2. Wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego gminy	3. Poprawa dostępności gminy	4. Ochrona środowiska, walorów przyrodniczych i potencjału kulturowego
CELE OPERACYJNE			
1.1 Poprawa stanu i dostępności infrastruktury technicznej	2.1 Kształtowanie i promowanie wartości kulturowych	3.1 Zwiększanie dostępności transportowej i powiązań komunikacyjnych.	4.1 Świadoma i racjonalna polityka przestrzenna
1.2 Wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego i poprawa jakości życia	2.2 Poprawa jakości kształcenia i edukacji	3.2 Rozwój nowoczesnych technologii i innowacji cyfrowych	4.2 Zachowanie materialnych zasobów kultury i dziedzictwa
1.3 Poprawa atrakcyjności turystycznej i rekreacyjno-wypoczynkowej	2.3 Ograniczenie problemów społecznych	3.3. Współpraca i promocja	4.3 Ochrona i zachowanie walorów i zasobów środowiska
1.4 Rozwój przedsiębiorczości i otoczenia biznesu	2.4 Rozwój kapitału społecznego i wzrost integracji społecznej		4.4 Poprawa stanu i jakości środowiska oraz zapobieganie zagrożeniom naturalnym i adaptacja do zmiany klimatu
1.5 Rozwój gospodarstw rolnych i sektora rolno-spożywczego	2.5 Rozwój opieki zdrowotnej i ochrony zdrowia		

W/w cele zostaną zrealizowane poprzez poszczególne kierunki działań i działania, sformułowane z uwzględnieniem ochrony środowiska oraz poszczególnych komponentów przyrodniczych – opis poszczególnych kierunków działań i działań zawiera rozdz. 2.3 projektu „Strategii”.

W ujęciu generalnym, w nawiązaniu do wspomnianej wyżej fundamentalnej zasady zrównoważonego rozwoju, wytypowane cele, kierunki działań i działania mają w istocie doprowadzić do poprawy stanu środowiska oraz do poprawy warunków zamieszkania i przebywania na terenie Gminy. Spośród wskazanych kierunków działań lub działań, mających największy wpływ na poprawę stanu i jakości środowiska należy zaliczyć zwłaszcza:

- poprawę dostępności mieszkańców do infrastruktury technicznej:
 - rozwój infrastruktury wodociągowej i indywidualnych systemów kanalizacyjnych,
 - rozwój infrastruktury odprowadzania i magazynowania wody opadowej,
 - rozwój infrastruktury zaopatrzenia w ciepło, w tym nisko- i zeroemisyjnej,
 - rozwój infrastruktury elektroenergetycznej,
 - sukcesywne uzbrajanie terenów inwestycyjnych,
- poprawę stanu środowiska, jego ochrona oraz przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym:
 - ochronę obszarów cennych przyrodniczo, w tym form ochrony przyrody oraz składowych ponadlokalnego systemu przyrodniczego,
 - zrównoważoną gospodarkę leśną,
 - zapewnienie dobrego stanu wód,
 - minimalizacja przekształceń na cele nierolnicze gruntów rolnych najwyższych klas,
 - poprawę jakości powietrza,
 - rozwój systemu gospodarki odpadami, ,
 - przeciwdziałanie zabudowie obszarów zagrożonych powodzią,
 - ochronę przed podtopieniami, suszą i deficytem wody poprzez m.in. retencjonowanie wód, w szczególności realizację obiektów małej retencji wodnej, utrzymanie we właściwym stanie funkcjonalności urządzeń melioracji wodnych.

Poszczególne projektowane zadania i działania mogą (w niektórych przypadkach), ustalać ramy dla późniejszych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, jednakże określone są w sposób ogólny (kierunkowy) oraz nie precyzują zakresu, rodzaju, warunków ani skali zadań, a także nie decydują które z działań, w jakim stopniu i czasie oraz w jakiej skali będą podejmowane.

Ponadto podkreśla się, że wszelkie ewentualne przedsięwzięcia inwestycyjne będą musiały spełniać wymagania przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska i przepisów towarzyszących. W przypadku ewentualnej realizacji konkretnych przedsięwzięć (wymienionych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 1839 z późn. zm.), dla których przeprowadzenie procedury oceny oddziaływania na środowisko będzie obowiązkowe lub zostałyby nałożone postanowieniem o obowiązku o.o.s., a co za tym idzie sporządzeniem raportu oddziaływania na środowisko, o możliwości realizacji inwestycji przesądzą w ostateczności wyniki dokonanej oceny oraz ustalone na jej podstawie warunki realizacji, zapisane i skonkretyzowane w decyzji środowiskowej, która wydawana jest po uprzednim uzgodnieniu z właściwymi organami, wymienionymi w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Przewidziane w projekcie Strategii zadania mają charakter lokalny, gdyż **będą realizowane na terenie obszaru mieszczącego się w granicach administracyjnych gminy Młynarze.**

Określone w projekcie Strategii cele, kierunki działań oraz działania są **powiązane i skoordynowane z działaniami przewidzianymi w innych dokumentach programowo-strategicznych i planistycznych szczebla unijnego, krajowego, wojewódzkiego i ponadlokalnego** - zob. rozdz. 1. Diagnozy (zał. 3 do Wniosku). Dotyczy to zwłaszcza:

- szczebel unijny:
 - Nowy Program Strategiczny dla UE na lata 2024-2029,
 - Siedem priorytetów politycznych KE,

- Plan Odbudowy dla Europy,
- polityka spójności.
- szczebel krajowy:
 - Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
 - Koncepcja Rozwoju Kraju 2050,
 - Strategia Rozwoju Kraju 2035 (SRK)
 - Polityka Energetyczna Polski do 2040 r.,
 - Polityka Ekologiczna Państwa 2030,
 - Strategia Produktowności 2030,
 - Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030,
 - Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030,
 - Strategia Sprawne i Nowoczesne Państwo 2030,
 - Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa 2030,
 - Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku;
 - Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły;
 - Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły;
 - Plan przeciwdziałania skutkom suszy;
- szczebel wojewódzki:
 - Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze,
 - Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego,
 - Program Ochrony Środowiska dla Województwa Mazowieckiego.
- szczebel ponadlokalny:
 - Strategia terytorialna partnerstwa jednostek samorządu terytorialnego z terenu powiatów makowskiego, przasnyskiego i pułtuskiego.
 - Strategia Rozwoju Powiatu Makowskiego na lata 2024-2030.

Rodzaj i skala oddziaływania na środowisko

Realizacja zaplanowanych działań spowoduje przede wszystkim rozwój Gminy z poszanowaniem zasobów środowiska przyrodniczego, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Ponadto, działania wynikające z przedmiotowego dokumentu zostaną zrealizowane i zaprojektowane w sposób minimalizujący negatywne oddziaływanie na środowisko oraz zdrowie ludzi.

Spośród zadań określonych w projekcie Strategii zaplanowano zarówno działania inwestycyjne oraz działania „miękkie” i nieinwestycyjne.

W związku z tym, że w/w zadania „miękkie” i nieinwestycyjne związane są z działaniami edukacyjnymi, informacyjnymi i promocyjnymi lub organizacją, planowaniem, zarządzaniem, na etapie realizacji poszczególnych zadań „miękkich” i nieinwestycyjnych wyklucza się ryzyko negatywnego oddziaływania na środowisko.

W odniesieniu natomiast do działań inwestycyjnych, mają one na celu nie tylko rozwój lokalny, ale również pozytywne oddziaływanie na poszczególne komponenty przyrodnicze w Gminy lub minimalizację zagrożeń przyrodniczych i zagrożeń dla funkcjonowania środowiska. Realizacja przyjętych działań rozwojowych przyczyni się do poprawy warunków i jakości życia ludzi, a także umożliwi osiągnięcie długofalowych korzyści w wymiarze społecznym, ekonomicznym, a także przestrzennym i przyrodniczym. Jednocześnie zaznacza się, iż wdrażanie projektu niniejszej Strategii nie będzie negatywnie wpływać na istniejące formy ochrony przyrody i cenne siedliska przyrodnicze.

W większości, ewentualne niekorzystne oddziaływania, które mogą wystąpić, będą miały zasięg lokalny, krótkotrwały i odwracalny. Aby zapewnić jak najmniejszą ingerencję w środowisko, w trakcie realizacji zadań będą przestrzegane obowiązujące normy i przepisy w zakresie ochrony środowiska naturalnego oraz przepisy BHP. Projektowana Strategia zakłada podjęcie działań mających na celu m.in. poprawę stanu infrastruktury służącej ochronie środowiska i komfortu życia mieszkańców, zatem nie zakłada się wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi oraz zagrożenia środowiska. Należy podkreślić, że w projektowanym dokumencie przedstawione zostały cele i zadania, które służyć będą szeroko pojętej ochronie środowiska oraz ochronie zdrowia ludzi.

Z uwagi na charakter przewidywanych działań oraz wspomnianą wcześniej konieczność spełniania wymogów przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska i przepisów towarzyszących, nie przewiduje się znacząco negatywnych oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska, z uwzględnieniem współzależności między nimi, ani na środowisko jako całość.

Podkreśla się, że na etapie dokumentu koncepcyjnego, jakim jest Strategia Rozwoju Gminy, trudno przewidzieć precyzyjnie rodzaj i skalę oddziaływania przedsięwzięć na środowisko, z racji ich ogólnego (kierunkowego) charakteru. Wskazuje się, że zaproponowane w projekcie dokumentu działania są poprzedzone wnikliwą analizą uwarunkowań i potencjałów Gminy, w tym stanu środowiska. **Zaproponowane cele, kierunki działań i działania są optymalne z punktu widzenia zidentyfikowanych potrzeb Gminy, w tym również w zakresie zasobów przyrodniczych oraz z uwzględnieniem podstaw ochrony środowiska.**

Przewidziane w projekcie Strategii działania **mają wydzźwięk lokalny**, a Gmina zlokalizowana jest w oddaleniu od granic administracyjnych Państwa, w związku z czym **nie wystąpi oddziaływanie transgraniczne.**

W przypadku braku realizacji projektu Strategii nie zostaną wdrożone założenia programowo-planistyczne, a zatem nie nastąpi realizacja i urzeczywistnienie wytypowanej wizji rozwoju oraz celów strategicznych w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Ponadto, zaniechanie wdrażania Strategii może być czynnikiem uniemożliwiającym lub wysoce utrudniającym pozyskanie środków finansowych na poszczególne działania rozwojowe.

Cechy obszaru objętego oddziaływaniem na środowisko

Gminę Młynarze posiada status gminy wiejskiej, zajmuje powierzchnię ok. 75 km², położona jest we wschodniej części powiatu makowskiego, w województwie mazowieckim. Zamieszkuje ją ok. 1,6 tys. osób, co stanowi ok. 3,9% ludności powiatu. Zdecydowanie największy odsetek zamieszkuje Młynarze (ok. 16,9%) oraz w dalszej kolejności: Sieluń, Sadykierz, Ogony, Głazewo-Świąszki oraz Strzemieczne-Oleksy.

Pod względem fizycznogeograficznym obszar gminy Młynarze położony jest w zasięgu trzech mezoregionów fizycznogeograficznych:

- Wysoczyzna Ciechanowska (318.64);
- Równina Kurpiowska (318.65);
- Dolina Dolnej Narwi (318.66).

Obszar gminy Młynarze położony jest poza zasięgiem najmłodszego zlodowacenia plejstoceniowego (Wisły). Sięgało tutaj bowiem zlodowacenie środkowopolskie, przez co znaczna część form pochodzenia glacialnego została zatarta na skutek działalności czynników zewnętrznych. Obszar gminy w przeważającej części stanowi zdenudowaną wysoczyznę morenową, przez którą przebiega dolina rzeki Róż, natomiast ukształtowanie powierzchni terenu jej wschodniej części związane jest z działalnością akumulacyjną oraz erozyjną rzeki Narew. Najwyższy punkt na terenie gminy znajduje się w miejscowości Załęże-Ponikiewka i wznosi się na wysokość ok. 153 m n.p.m. Najniższy punkt z kolei znajduje się w południowej części gminy, w dolinie Narwi (ok. 88 m n.p.m.). Deniwelacje terenu gminy nie przekraczają zazwyczaj kilku metrów, natomiast maksymalna różnica wysokości wynosi ok. 65 m. Z uwagi na w/w uwarunkowania powierzchnia terenu gminy jest w większości płaska lub lekko falista, o przeważnie znikomych spadkach terenowych, które zazwyczaj nie przekraczają 5°. Wyjątek stanowią zbocza rzeki Narew oraz strefy marginalne wysoczyzny morenowej, gdzie spadki terenowe osiągają lokalnie znaczne wartości (powyżej 15°). Jednocześnie nie występują tutaj obszary predysponowane do wystąpienia ruchów masowych, w tym osuwiska. Według Bilansu Kopaliny PIG oraz regionalnego systemu ewidencji zasobów złóż „MIDAS”, w granicach gminy Młynarze nie występują udokumentowane złoża kopaliny.

Najważniejszą rzeką gminy Młynarze jest Narew, będąca rzeką graniczną, współtworzącą wschodnią granicę z gminą Goworowo, Różan, Olszewo-Borki i Rzekuń. Narew stanowi prawostronny dopływ Wisły i przepływa przez terytorium Polski oraz Białorusi, natomiast jej całkowita długość wynosi blisko 500 km. Kolejną istotną rzeką w strukturze hydrograficznej gminy jest Róż – rzeka III rzędu, która stanowi prawostronny dopływ Narwi o całkowitej długości ok. 20 km. Ciek ten przecina obszar gminy z północnego zachodu na południowy wschód, a jego odcinek w granicach gminy wynosi ok. 10,5 km. Ponadto występują tutaj również inne, mniejsze (w tym bezimienne) cieki, będące dopływami powyższych rzek. Na zasoby wód powierzchniowych składają się również starorzecza, które utworzyły jeziora: Sadykierskie, Sieluńskie oraz Ogonowskie. Uzupełnieniem sieci hydrograficznej są także mniejsze oczka wodne i sadzawki na gruntach prywatnych oraz system rowów melioracyjnych, który znajduje się na terenach użytkowanych rolniczo.

Powierzchnia gruntów leśnych w gminie Młynarze wynosi 2 518,92 ha, z czego większość stanowią grunty prywatne (ok. 90,8%), natomiast pozostałe z nich to grunty państwowe (ok. 9,2%). Lesistość w gminie (33,6%) jest wyższa w stosunku do średniej dla powiatu makowskiego (26,7%), województwa mazowieckiego (23,4%) i kraju (29,6%). Gmina Młynarze w stosunku do gmin ościennych odznacza się trzecim najwyższym wskaźnikiem lesistości (zaraz po gm. Olszewo-Borki: 44,9% i gm. Czerwonka: 42,5%). Najmniej korzystnie sytuacja kształtuje się natomiast w gminie Sypniewo, w której wskaźnik lesistości wynosi 25,7%. Lasy występują tutaj zarówno w postaci zwartych kompleksów, jak również rozczłonkowane w postaci większych i mniejszych enklaw. Większe zbiorowiska leśne występują w centralnej i północnej części gminy. Warto podkreślić, iż część zbiorowisk leśnych posiada statut lasów szczególnie chronionych, w rozumieniu Ustawy z dnia 28 września o lasach.

Śród form ochrony przyrody, rozróżnionych ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, w granicach gminy Młynarze występuje Obszar Natura 2000 – Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków (OSO) Dolina Dolnej Narwi PLB140014. Całkowita powierzchnia obszaru objętego ochroną wynosi ok. 1,7 tys. ha, co stanowi ok. 22,1% obszaru gminy Młynarze. Jednocześnie w granicach gminy nie występują obiektowe formy ochrony przyrody w postaci wartościowych okazów drzew (pomników przyrody). Ponadto obowiązuje ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów, obowiązkowa na terytorium całego kraju.

Obszar gminy znajduje się w zasięgu korytarza ekologicznego „Dolina Omulwi Południowo-Zachodni” – obejmuje swym zasięgiem doliny najważniejszych rzek w gminie tj. Narew i Róż wraz z najbliższym otoczeniem łąkowo-pastewnym oraz zwarte kompleksy leśne.

Wójt Gminy Młynarze